

MÆRK VIDEN

Tvangsægteskaber

Hvad er tvangsægteskaber?

Tvangsægteskaber er kendetegnet ved, at en eller begge parter er blevet tvunget til at indgå ægteskab mod deres vilje ved brug af trusler, vold og andre former for utilbørligt pres. I Danmark er det ulovligt at tvinge nogen til at indgå i et ægteskab, en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller et ægteskabslignende forhold imod deres vilje.

Nordisk forskning peger på, at selvvalgte ægteskaber og tvangsægteskaber kan ses som to yderpunkter på et kontinuum, hvor arrangerede ægteskaber befinder sig imellem. Arrangerede ægteskaber foregår typisk i familier, hvor valg af ægtefælle betragtes som et fælles anliggende i familien, og hvor familien forventer, at den enkelte gifter sig med en person, der lever op til familiens forventninger. Et helt centralt spørgsmål for at vurdere, om et ægteskab er arrangeret eller tvunget er, om ægteparret har haft frihed til at vælge. Nogle personer har stor indflydelse på valg af deres fremtidige partner. Andre bliver udsat for varierende grader af pres og tvang. Det kan være vanskeligt at vurdere, hvornår påvirkning og tilskyndelse krydser grænsen og bliver til tvang.

Indgåelse af et tvangsægteskab udgør typisk en proces, der foregår over tid, snarere end en enkeltstående begivenhed. Når en familie planlægger at tvangsgifte et familiemedlem igangsættes typisk en strategisk indskrænkning af brudens handlerum. Hun fratages enhver form for støtte, udsættes for pres, psykisk vold/negativ social kontrol og i nogle tilfælde andre former for vold. Det kan se ud som om, at en person frivilligt har sagt ja, selvom vedkommende har været under pres så længe, at der reelt ikke har været noget frit valg.

I en dansk kontekst er tvangsægteskaber primært forekommende blandt muslimer. Pres og tvang til ægteskab kan dog også finde sted i andre trossamfund, fx blandt hinduer og sikher såvel som kristne.

Hvorfor praktiseres arrangerede ægteskaber?

I arrangerede ægteskaber er ægteskabet et familieanliggende. Det er ikke kun de kommende ægtefæller, der indgår en relation, men hele familien, som træder ind i et socialt og kulturelt fællesskab med en anden familie. Nordiske studier finder, at familierne kan have forskellige rationaler for deres valg af ægtefæller til deres barn, fx at ægteskabet:

- bringer slægtninge fra hjemlandet geografisk tættere på
- sikrer, at barnet får en ægtefælle med den ønskede økonomiske og sociale status, uddannelsesniveau og personlighed
- sikrer kulturel og/eller etnisk kontinuitet og understøtter en bestemt familiestruktur, religion og identitet eller modvirker frygt for tab af samme.

Herudover kan der være nogle udløsende omstændigheder for, at familien arrangerer et ægteskab, fx at få bortgiftet børn, der har skadet familiens ære, og derigennem sikre/genoprette familiens ry og omdømme.

Hvem er udsat for tvangsægteskaber?

Det er særligt kvinder, der er udsat for tvangsægteskaber, men mænd kan også være udsatte. I en nordisk kontekst kommer henvendelser til myndigheder om tvangsægteskaber hovedsageligt fra personer med oprindelse i MENAPT*-lande og særligt fra Pakistan, Irak, Afghanistan, Somalia, Syrien, Tyrkiet, Libanon og Jordan. De kan både være født og opvokset i Danmark eller i et andet land.

LGBT+ personer i familier med stærke æresnormer er en særligt udsat gruppe. Personer med en seksualitet eller kønsidentitet, der afviger fra de accepterede æresnormer, kan opfattes som skamfulde og som krænkere af familiens ære. Familien kan her presse den unge ind i et heteroseksuelt ægteskab som en måde at genoprette familiens ære og genskabe social accept i netværket.

I nogle tilfælde bruges det arrangerede ægteskab som en måde for familien at overdrage ansvaret for den unge til en ægtefælle og dennes familie. Britiske undersøgelser viser eksempler på personer med kognitive funktionsnedsættelser, som formelt giver samtykke til ægteskab uden at have den mentale kapacitet til at forstå, hvad det indebærer. Der findes også tilfælde, hvor ægtefællen ikke informeres om den unges sygdom eller funktionsnedsættelse, hvilket skaber uigennemsigtige og potentielt udnyttende ægteskabsrelationer.

Konsekvenser af tvangsægteskaber

Nordiske studier finder eksempler på, at arrangerede ægteskaber kan være præget af fysisk, psykisk, seksuel og økonomisk vold. Der er også dokumenterede eksempler på, at kvinder med ikke-vestlig baggrund i arrangerede ægteskaber tvinges til at bo hos svigerfamilien, udføre omsorgsarbejde og nægtes adgang til uddannelse eller arbejde. I visse tilfælde beskrives forholdene som slavelignende, hvor kvinden fratages basale rettigheder og lever under omfattende kontrol og udnyttelse.

Omfang

Der findes ikke præcise tal for omfanget af tvangsægteskaber i Danmark.

- **17 % af indvandrere og efterkommere** med ikke-vestlig baggrund mellem 18-29 år oplever at få begrænset frihed og selvbestemmelse af deres familie med hensyn til valg af kæreste eller ægtefælle.

Udlændinge- og Integrationsministeriet 2024, Det Nationale Interaktionsbarometer.

- **24 % kvinder og 16 % mænd** mellem 18-29 år med oprindelse i MENAPT*-lande oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af kæreste eller ægtefælle. Det samme gælder henholdsvis **1 % kvinder og 3 % mænd** med dansk oprindelse.

Udlændinge- og Integrationsministeriet 2024, Medborgerskabsundersøgelsen.

* Gruppen af MENAPT-lande er bl.a. defineret af Danmarks Statistik og består af lande i Mellemøsten og Nordafrika, samt Afghanistan, Pakistan og Tyrkiet.

Relevant lovgivning

Det er ulovligt at tvinge nogen til at indgå ægteskab eller til en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller til at indgå i et andet ægteskabslignende forhold eller at fastholde nogen ved tvang i et sådant ægteskab eller forhold. Det fremgår af **straffelovens § 260**.

Det er derudover ulovligt at forestå en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed eller indgåelsen af et andet ægteskabslignende forhold med en borger under 18 år eller at lade sit barn indgå i et sådant eller selv frivilligt at indgå i et sådant med en borger under 18 år, jf. straffelovens **§ 260 a**.

Henvender en borger over 18 år sig til kommunen på grund af en æresrelateret konflikt, skal kommunen stille gratis rådgivning til rådighed. Hvis det skønnes, at borgeren er eller risikerer at blive udsat for en alvorlig æresrelateret konflikt, skal de tilbydes en handleplan. Handleplanen skal bl.a. indeholde en risikovurdering. Dette følger af **lov om social service § 12 a**.

Opmærksomhedspunkter for fagpersoner

- Pligt, loyalitets- og ansvarsfølelse over for familien kan gøre det svært at sige fra over for et arrangeret ægteskab.
- For nogle borgere ses det arrangerede ægteskab som en mulighed for at komme væk fra familien og få et selvstændigt liv. Den unge eller voksne kan senere hen ændre opfattelse af, hvorvidt ægteskabet blev indgået frivilligt.
- Vær opmærksom på, om ægteskabet bruges af familien til at genoprette ære, skjule identitet (f.eks. LGBT+), psykisk sygdom eller overdrage ansvar for en sårbar person.

Husk i mødet med borgeren

- Undersøg, om borgeren har haft et frit valg – både følelsesmæssigt og praktisk. Afklar, hvem der traf beslutningen, og hvilke konsekvenser det ville have, hvis borgeren sagde nej.
- Tænk i grader af frivillighed, ikke i enten/eller.
- Dokumentér eventuel tvang ved at samle konkrete oplysninger over tid. Det kan være forhold som negativ social kontrol, isolation og manglende adgang til netværk, arbejde og uddannelse.
- Informér borgeren om rettigheder og muligheder og henvis til relevante rådgivningstilbud og specialiserede indsatser.
- Foretag en underretning til sociale myndigheder, hvis du har kendskab til, at et barn eller en ung er i fare for at blive presset ind i et ægteskab og/eller religiøst viet, eller lever i et ægteskabslignende forhold.

Sådan får du hjælp

Har du mistanke eller viden om, at en borger er udsat for et tvangsægteskab eller i risiko herfor? Kontakt det nationale korps af sikkerhedskonsulenter, og få rådgivning om handlemuligheder på www.nc-maerk.dk/sikkerhedskonsulenter eller scan QR-koden.

MÆRK VIDEN er baseret på aktuel bedste viden fra forskning og praksis og er udviklet af Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter (MÆRK). Læs mere om dine muligheder for at få viden og rådgivning på www.nc-maerk.dk.

November 2025

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

www.uim.dk